

P7_TA-PROV(2010)0324

Kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok Törökországgal

Az Európai Parlament 2010. szeptember 21-i állásfoglalása a Törökországgal fenntartott kereskedelmi és gazdasági kapcsolatokról (2009/2200(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel a Bizottság Törökországról szóló 2009. évi országjelentésére (SEC(2009)1334),
 - tekintettel az Európai Gazdasági Közösség és Törökország közötti társulást létrehozó, 1963. szeptember 12-i megállapodásra,
 - tekintettel az említett megállapodás 1970. november 23-i kiegészítő jegyzőkönyvére, és különösen 41. cikkének (1) bekezdésére („felfüggesztési záradék”),
 - tekintettel az EK–Törökország Társulási Tanács 1980. szeptember 19-i 1/80 határozatára,
 - tekintettel a vámunió végső szakaszának megvalósításáról szóló, 1995. december 22-i 1/95. sz. EK–Törökország társulási tanácsi határozatra (96/142/EK),
 - tekintettel az Európai Bíróság által a négy alapvető szabadságra vonatkozóan, különösen a Demirel-, Sevince-, Savas-, Abatay-Sahin-, Tum-Dari- és Soysal-ügyben hozott ítéletekre,
 - tekintettel a WTO Törökországról szóló, 2007-ben közzétett legfrissebb kereskedelmi szemléjére,
 - tekintettel a Törökországról szóló korábbi állásfoglalásaira,
 - tekintettel a tematikus főosztály által a 2009-es bővítési csomaggal összefüggésben Törökország előcsatlakozási eszköz (IPA) keretén belüli, 2009-es éves programjáról készített elemzésre,
 - tekintettel a Tanács 2006. december 11-i következtetéseire,
 - tekintettel eljárási szabályzata 48. cikkére,
 - tekintettel a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság jelentésére (A7-0238/2010),
- A. mivel a Törökországgal meglévő vámunió továbbra is az egyik legfejlettebb és legszorosabb kereskedelmi kapcsolat, amellyel az EU bármely harmadik ország tekintetében rendelkezik,
- B. mivel Törökország a Világbank adatai szerint a világ tizenhetedik legnagyobb gazdasága, Európában pedig a hatodik legnagyobb gazdaság, ipari termékei pedig exportjának több mint 90%-át teszik ki, mivel Törökország 2008-ban a beáramló közvetlen külföldi befektetések volumene tekintetében 18 milliárdos tőkebeáramlással világviszonylatban a huszadik helyen állt,

- C. mivel Törökország az EU hetedik legnagyobb kereskedelmi partnerévé nőtte ki magát, az EU pedig Törökország legnagyobb kereskedelmi partnere,
- D. mivel 2009-ben Törökország 33,6 milliárd EUR értékű terméket exportált az EU-ba, és 40,4 milliárd EUR értékű terméket importált onnan,
- E. mivel az átlagos munkanélküliség Törökországban az OECD adatai szerint 2009-ben elérte a riasztó 12,5%-os szintet, 2010 áprilisában pedig 10,8%-ra csökkent, a fiatalok körében a munkanélküliség szintje 25%, és a millenniumi fejlesztési célok törökországi megvalósításáról szóló 2010. évi jelentés szerint a rendkívüli szegénységben élők aránya 17,1%,
1. üdvözlö, hogy az EU magas szintű kereskedelmi kapcsolatokat ápol Törökországgal; felhívja Törökországot, hogy egyszerűsítse az eljárásokat és csökkentse a bürokráciát, és számolja fel a fennmaradó vámjellegű és nem vámjellegű akadályokat; hangsúlyozza a konstruktív párbeszéd fontosságát a két fél között e kapcsolatok további javítása érdekében;
 2. emlékeztet arra, hogy az Európai Unió működéséről szóló szerződés 205. cikkének és az EU-Szerződés 21. cikkének együttes olvasata szerint az Unió külső fellépései során, beleértve a közös kereskedelempolitikát is, a „demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és alapvető szabadságok egyetemes és oszthatatlan volta, az emberi méltóság tiszteletben tartása, az egyenlőség és a szolidaritás elvei, valamint az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt elvek és a nemzetközi jog tiszteletben tartása” előmozdítására, valamint a fenti elveket osztó harmadik országokkal való partnerség kiépítésére törekszik;
 3. felszólítja a Bizottságot, hogy tartsa fenn elkötelezettségét és folytassa a kereskedelemről szóló párbeszédet Törökországgal, különösen a konzultatív vegyes bizottság, valamint az EK–Törökország vámuniója vegyes bizottságának keretében; arra ösztönzi mindkét felet, hogy hatékonyabban alkalmazzák e platformokat azáltal, hogy gyors ütemben oldják meg a még rendezetlen kérdéseket, mint amilyen a marhahús, az élő szarvasmarha és a származékos termékek behozatalára vonatkozó tilalom Törökországban, és a bizonyos uniós tagállamokban a Törökországban nyilvántartásba vett gépjárművekre alkalmazott kvóta;
 4. megállapítja, hogy Törökország potenciállal rendelkezik a hosszú távú gazdasági növekedésre, továbbá figyelemmel kíséri demográfiai sajátosságait; arra ösztönzi mind az EU-t, mind pedig Törökországot, hogy fordítsanak megfelelő figyelmet egymással összekapcsolódó gazdaságukra, tartsák fenn nyitott kereskedelmi és befektetési rendszereiket, a különböző nemzetközi platformokon tett kötelezettségvállalásaikkal összhangban álljanak továbbra is ellen a hazai protekcionista nyomásnak, és a kereskedelmi védelmi mechanizmusokat a WTO által rögzített elvek mentén alkalmazzák;
 5. aggódik a nők munkaerő-piaci részvételének alacsony szintje, valamint az árnyékgazdaságban való foglalkoztatásuk miatt; sürgeti Törökországot, hogy helyezze a nők foglalkoztatásának kérdését gazdasági, szociális és foglalkoztatási politikájának középpontjába;
 6. hangsúlyozza a fiatalok foglalkoztatási helyzetének súlyosságát, és rámutat a probléma

kezelésére szolgáló konkrét intézkedések hiányára; utal az ILO egyik nemrégiben elkészült tanulmányára, amely a Törökország fejlődése szempontjából legfontosabb munkaerő-piaci kihívásként általában a munkahelyteremtést és különösen a nők és fiatalok foglalkoztatását nevezi meg; ezért olyan foglalkoztatási stratégiát szorgalmaz, amely általában a fiatalok foglalkoztatásának növelését, és különösen a fiatal nők helyzetének javítását célozza;

7. üdvözli a vámunió 1996-ban történt létrehozását, ami fokozott piaci hozzáférést biztosított, és lehetővé tette, hogy az EU és Törökország közötti kereskedelmi volumen – 2008-as tetőzésekor – elérje az évi 100 milliárd eurót;
8. hangsúlyozza, hogy a vámunió az iparcikkekre és feldolgozott mezőgazdasági termékekre is kiterjed; várakozással tekint a mezőgazdasági termékeknek a vámunióba történő, mielőbbi felvételére; úgy véli, hogy a vámunió elmélyíthető olyan egyéb területek lefedésével, mint például a szolgáltatások és a közbeszerzés;
9. sajnálatosnak tartja, hogy a WTO legutóbbi szemléje szerint a Törökország által a mezőgazdasági termékekre alkalmazott átlagos vámtarifa viszonylag magas, egyes esetekben pedig rendkívül magas (a kukoricára alkalmazott vám például 130%); felszólítja a török kormányt, hogy lényegesen csökkentse ezeket az akadályokat;
10. üdvözli a török vámkódexnek az EU vámkódexéhez való hozzáigazítását, és különösen az általános preferenciarendszer (GSP) elfogadását; sürgeti a török jogszabályoknak a közösségi vívmányokkal történő további összehangolását a szabad kereskedelem, a hamisítás elleni küzdelem és a vámmentes (duty-free) boltok utólagos ellenőrzése és engedélyezése terén;
11. elítéli, hogy Törökország – immáron ötödik éve – nem hajtotta végre teljes mértékben a társulási megállapodás kiegészítő jegyzőkönyvét, illetve nem szüntette meg minden vonatkozásban az áruk szabad mozgásának akadályait; felszólítja a török kormányt, hogy haladéktalanul, teljes mértékben és megkülönböztetés nélkül tegyen eleget az e jegyzőkönyvből eredő kötelezettségeinek, előmozdítva az uniós tagállamokkal fenntartott kereskedelmi kapcsolatainak további elmélyülését, és emlékeztet arra, hogy ennek elmaradása a továbbiakban rendkívül hátrányosan érintheti a tárgyalási folyamatot;
12. megismétli, hogy a Törökország által a vámunió terén vállalt kötelezettségek teljes mértékű betartása alapvető fontosságú; továbbá úgy véli, hogy további harmonizációra van szükség a közösségi vívmányok tekintetében olyan területeken, mint a szabadkereskedelmi övezetek és a vámtarifa-csökkentés;
13. hangsúlyozza, hogy a vitarendezési mechanizmus felülvizsgálata jelentősen előrelendítené a vámunió ügyét, hiszen lehetővé tenné a még rendezetlen ügyek gyors és tisztességes megoldását;
14. sürgeti az EU és Törökország közötti kereskedelem előtt álló összes szükségtelen akadály – WTO-elveknek megfelelő – felszámolását, beleértve olyan technikai akadályokat, mint a tanúsítványok el nem ismerése, a többszöri vizsgálatok, a többszöri ellenőrzések, a kötelező műszaki szabályzatok és szabványok; kéri továbbá a Bizottságot, hogy ossza meg az e téren rendelkezésre álló helyes gyakorlatokat;

15. tudomásul veszi azokat a nehézségeket, amelyekkel Törökország a szabadkereskedelmi megállapodások harmadik országokkal történő megkötése során szembesül, ami károsan hat a török gazdaságra, mivel egyoldalú preferenciális hozzáférést tesz lehetővé a török piachoz az EU szabadkereskedelmi megállapodásokban részt vevő azon partnerei számára, amelyekkel Törökország még nem tudott szabadkereskedelmi megállapodást aláírni; felhívja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy biztosítsák Törökország bevonását az EU és harmadik országok között kötendő jövőbeli szabadkereskedelmi megállapodásokkal kapcsolatos hatásvizsgálati tanulmányokba, és fejlesszék a szabadkereskedelmi megállapodásokra irányuló tárgyalások állására és az EU álláspontjára vonatkozó információk továbbítását; arra biztatja a Bizottságot, hogy a szabadkereskedelmi megállapodásokban vegyék figyelembe az EU és Törökország közötti vámuniót;
16. felszólítja Törökországot, hogy számolja fel az árukra vonatkozó fennmaradó behozatali engedélyeket, amelyek sértik a vámunió keretében vállalt kötelezettségeket, és hogy aktualizálja az EK–Törökország Társulási Tanácsnak a kereskedelem előtt álló technikai akadályok felszámolásáról szóló (2/97) határozatát;
17. üdvözlöi a külkereskedelem szabványosításáról szóló, a török kormány által 2009-ben elfogadott jogszabályt; tudomásul veszi ugyanakkor a megfelelőség-értékelési eljárások és a fizikai vámellenőrzések bevezetését; kéri az EU-t és Törökországot, hogy teljes körűen alkalmazzák a kölcsönös elismerés elvét;
18. felszólítja Törökországot, hogy vonja vissza a terhet jelentő behozatali eljárásokat, és igazítsa ki a feldolgozott mezőgazdasági termékekre vonatkozó nulla százalékos vámtételű vámkontingensek rendszerét, amely nem felel meg a vámuniónak;
19. üdvözlöi a WTO Törökországra vonatkozó legfrissebb szemléjének pozitív következtetéseit; ugyanakkor sürgeti a török kormányt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket ahhoz, hogy teljesüljenek az abban szereplő ajánlások, valamint felgyorsuljanak a strukturális és jogszabályi reformok;
20. felszólítja Törökországot, hogy függesse fel a helyes gyártási gyakorlatokra vonatkozó új követelményeket, mivel azok ténylegesen megtiltják bizonyos gyógyszeripari termékek behozatalát, valamint hogy vegyen részt a helyes gyártási gyakorlatokra vonatkozó – például a WHO és az EU által alkalmazott – eljárások és szabványok harmonizálására irányuló kezdeményezésekben és tartsa be azokat;
21. tudomásul veszi Törökország dinamikus nemzetközi kereskedelmi stratégiáját, és azt, hogy a mai napig 16 szabadkereskedelmi megállapodást kötött; arra ösztönzi az EU-t és Törökországot, hogy dolgozzanak együtt a Közép-Ázsiával fennálló kereskedelmi kapcsolatok elmélyítésén;
22. megjegyzi, hogy a törökországi közvetlen külföldi befektetés 88%-a az EU-ból érkezik; ugyanakkor rámutat, hogy a közvetlen külföldi befektetés Törökország teljes GDP-jében viszonylag kis tételt jelent;
23. tudomásul veszi Törökország szerepvállalását az olyan regionális platformokban, mint a Fekete-tengeri Gazdasági Együttműködési Szervezet, a Fekete-tengeri Kereskedelmi és Fejlesztési Bank, valamint a Délkelet-európai Együttműködési Folyamat; arra ösztönzi Törökországot, hogy vállaljon vezető szerepet a nyílt és tisztességes

kereskedelem előmozdításában, a társadalmi, gazdasági és környezeti jólét megfelelő figyelembevételével;

24. tudomásul veszi a Törökország által a barcelonai folyamat egyik alapítójaként a földközi-tengeri térségben játszott szerepet, és felszólítja Törökországot, hogy teljes mértékben tartsa tiszteletben a folyamatban részt vevő valamennyi partnerállamot; hangsúlyozza, hogy Törökországnak a Földközi-tenger medencéjében folytatott kereskedelmében óriási tere van még a fejlődésnek;
25. megállapítja, hogy ugyan továbbra is az EU Törökország legnagyobb kereskedelmi partnere, 2009-ben Oroszország, Kína, az Egyesült Államok és Irán Törökország fő kereskedelmi partnerei közé tartoztak; hangsúlyozza, hogy a Törökország és az EU között bonyolódó kereskedelem volumene 2009-ben visszaesett, míg 2010 első két negyedében növekedő tendenciát mutat; megállapítja, hogy Törökország egyre több országgal épít ki kereskedelmi kapcsolatokat; kéri a Bizottságot, hogy vizsgálja meg a Törökország külkereskedelmi mérlegében az EU részesedése relatív visszaesésének okait – amelyek közül egy lehet a gazdasági válság – és gazdasági kihatásait;
26. megállapítja, hogy Törökország és az EU hasonló kihívásokkal néznek szembe az energiaellátás területén; hangsúlyozza a Nabucco projekt fontosságát az EU energiaellátásának biztonsága szempontjából, és ezért felszólítja Törökországot, hogy kezdje meg a Nabucco kormányközi megállapodás gyors ütemű végrehajtását; hangsúlyozza, hogy közös külső energiastratégiát kell meghatározni, és meg kell nyitni a tárgyalások energiáról szóló fejezetét az energiaügyekben folytatott együttműködés további fokozása érdekében; sürgeti Törökországot, hogy ratifikálja az Energia Charta Egyezmény kereskedelmi módosítását, és arra ösztönzi, hogy fektessen be megújuló energiaforrásainak óriási potenciáljába;
27. megállapítja, hogy a GATS 4 keretében folyamatosan felmerülő vízumproblémák jelentősen korlátozzák a török üzletemberek és tehergépjármű-sofőrök EU-ba való belépését; kiemeli az Európai Bíróság e kérdésre vonatkozó, egymást következő ítéleteit, és felszólítja a Bizottságot, hogy gondoskodjon arról, hogy a tagállamok tartsák tiszteletben ezeket az ítéleteket; felhívja a Bizottságot és a Tanácsot, hogy újra vizsgálják meg a vízumeljárásokat a kereskedelmi akadályok felszámolása érdekében;
28. sajnálatosnak tartja, hogy még mindig nem léptek hatályba azok a jogszabályok, amelyek – az uniós előírásokkal, valamint a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet vonatkozó egyezményeivel összhangban – biztosítják a szakszervezeti jogok, különösen a szakszervezetek létrehozásához, a sztrájkhoz és a kollektív tárgyalásokhoz való jog teljes körű tiszteletben tartását;
29. sürgeti Törökországot, hogy kerülje azt a megkülönböztető gyakorlatot a külföldi vállalkozásokkal szemben, hogy a közbeszerzési eljárásokban a török ajánlattevőknek 15%-os árelőnyt biztosít; felhívja Törökországot, hogy csatlakozzon a WTO kormányzati beszerzésekre vonatkozó megállapodásához;
30. hangsúlyozza, hogy a hamisított – többek között gyógyszerészeti és kozmetikai – termékek problémát jelentenek az EU és Törökország közötti gazdasági kapcsolatokban, és csökkentik Törökország vonzerejét a közvetlen külföldi befektetések szempontjából; arra biztatja Törökországot, hogy az EU-val fennálló kereskedelmi kapcsolatok ösztönzése érdekében hatékonyan hajtsa végre az új szellemi

tulajdonjogi jogszabályt; hangsúlyozza, hogy a saját szellemi tulajdonjogi rendszer kidolgozásakor nagyobb egyensúlyt kell teremteni a szellemi tulajdonra vonatkozó nemzetközi jog követelményei és a belföldi gazdaságfejlesztési szükségletek között;

31. megállapítja, hogy a török vállalkozások 99%-a kkv, és azok a törökországi munkalehetőségek 70%-át biztosítják; arra ösztönzi Törökországot, hogy javítsa a kkv-k finanszírozáshoz való hozzáférését; üdvözli Törökország kilencedik fejlesztési tervét, amely a kkv-k versenyképességének növeléséhez létfontosságú K+F kiadásokra összpontosít;
32. üdvözli, hogy a népszavazáson az alkotmányos reformokat támogató eredmény született
33. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak és a törökországi kormánynak.